

INTERVJU - Norina Bogatec, raziskovalka Slorija

»Hoteli smo jih prepričati, da ta prostor ni periferija«

TRST – Ko prebereš uradni opis čezmejnih projektov, ki se napajajo s sredstvi programa Interreg Italia-Slovenija, te običajno že po nekaj vrsticah boli glava. Eduka2, katerega vodilni partner je Slovenski raziskovalni inštitut (Slori), v tem ni izjema. A ob pogovoru z raziskovalko Slorija Norina Bogatec razumeš, da se za učeno spakodranščino skriva več zanimivih zgodb. Bogatčeva je skrbela za srečevanje slovenskih in italijanskih šol na obeh straneh meje.

Norina Bogatec FOTODAMJ@N

Izdelali ste neke vrste recept za boljše življenje ob meji. Je ta univerzalen ali ga je treba prilagajati posameznim območjem in skupnostim?

Sklop, ki sem ga vodila z Barbaro Baloh z Univerze na Primorskem, ima čezmejni profil. To pomeni, da smo ustvarili učne enote, ki so uporabne v obeh državah in v vseh šolah ne glede na učni jezik. Pri prvi izvedbi projekta Eduka smo s profesorji pripravili didaktične igre, ki so se dobro obnesle. Tokrat pa smo si želeli, da bi bili zraven še učenci in dijaki. Želeli smo, da se fizično srečajo. To se zdi samoumevno, a ni.

Mladi iz Slovenije ne iščejo stikov v Italiji in obratno?

Ni stikov niti med, recimo, Italijani in Slovenci v Trstu ali Slovenci in Italijani v Sloveniji.

Zakaj?

Ko smo to spraševali, je bil glavni odgovor jezik.

To je v Italiji razumljivo, glede na to da Italijani praviloma ne govorijo slovensko. A slovenska Istra je dvojezična ...

Se dobro spomnim fanta, ki nam je povedal, zakaj je v Kopru tako: vsi se učijo italijanščine, a je ne govorijo. Govorijo slovensko.

Kateri jezik je prevladal, ko so se v sklopu projekta srečali slovenska šola iz Italije in italijanska šola iz Slovenije?

Mešano, odvisno je bilo tudi od situacije, ki smo jo ustvarjali.

Kako so potekala srečanja?

Na prvem srečanju v Kopru so tamkajšnji učenci pripravili ogled mesta, gostje iz Italije, ki smo jih porazdelili po mešanih skupinah, pa so na koncu morali izpolnjevati učne liste. Podobno je bilo na naslednjem srečanju v Miljah, kjer je v mešanih ekipah potekal lov na zaklad po starem delu mesta. Vprašalnike, ki smo jih pripravili, so bili namenoma napisani malo v slovenščini in malo v italijanščini, da bi s tem učenci morali pomagati drug drugemu pri razumevanju.

Katere šole so sodelovale?

V projekt so bile vključene slovenska

osnovna šola na Katinari, nižja srednja šola pri Svetem Jakobu, italijanski šoli v Miljah, ter slovenska in italijanska šola v Kopru.

Kako so učenci sprejeli ta srečanja, kot šolsko nadlogo ali kot nekaj prijetnega?

Že to, da je vse potekalo na prostem, je pomagalo, da so otroci pozitivno sprejeli dejavnosti. Od njih smo tudi zahtevali veliko dela, a za njih ni bilo naporno, ker je vse potekalo v lepem vzdušju. Posebej lepo je bilo, ko smo šli v Beko, Klanec in Ocizlo. Slučajno je bila v komunski hiši razstava, ki je bila kot naročena. Govorila je o tem, kako so pridelke nosili čez mejo, kako je Saba šel tja na počitnice ... Skratka, ugotovili so, da čezmejni stiki niso posledica padca meje, a so obstajali že prej.

Namen vašega sklopa pa je bil prav ta, da se čezmejni stiki okrepijo, in da se

»Če začneš z majhnega, če padejo nekateri tabuji, se ti zdi vse normalno. In to, da zavestiš večjezičnost in večkulturnost, bo koristno, ko boš šel v svet«

– poenostavljeno – mladi zavedajo, da je lepo živeti na takem območju.

Da, prva stopnja čezmejnega sodelovanja je poznavanje območja. Ko spoznaš značilnosti, jih zavestiš, jih znaš vrednotiti ... Hoteli smo še nekaj drugega: da si učenci ustvarijo percepcijo, da je ta prostor enovit, da meje ni. Območje je zato geografska enota, ki ni neka periferija dveh držav, ampak enota sredi Evrope. Pri Svetem Jakobu so po delavnica pripravili powerpoint predstavitev. Na eni fotografiji so združili Koper in Milje, ker imata obe mesti beneškega leva. To že kaže na to, da razmišljajo, kako je ta prostor povezan.

Želeli ste tudi dvigniti samozavest človeka, ki živi ob meji?

Učenci in dijaki oktobra lani v Sečovljah

SLORI

Gotovo, to smo hoteli.

In kaj ste raziskovalci ugotovili, ko ste spajali učence različnih skupnosti?

Tako kot že pri prvi Eduki smo ugotovili, da se da marsikaj napraviti.

In sicer?

Pri spodbujanju srečevanja in povezovanja šol. Ne rečem, da se nič ne dela, se pa premalo. Učenci so vse te dejavnosti sprejeli zelo pozitivno. Zanimivo je bilo na primer tudi to, da so ob vodenih ogledih Kopra, svoje mesto spoznali tudi domačini. Pri tem, se pravi pri spoznavanju lastnega območja, se da res veliko narediti. Šole, predvsem v Italiji, žal omejujejo razne formalnosti. Smo pa že s prvim projektom Eduka ponudili gradivo, ki je dostopno, in ga lahko uporabijo vsi, tudi recimo šole iz Špetra in Tolmina ali Gorice in Nove Gorice.

Menite, da lahko na zavest o skupnem prostoru učinkuje predvsem šola?

Šola, gotovo.

Večkrat smo slišali, da najbolj povezuje šport.

Da, ampak tam si vedno razdeljen v ekipe. Mi smo skupine mešali. Če začneš z majhnega, če padejo nekateri tabuji, se ti zdi vse normalno. In to, da zavestiš večjezičnost in večkulturnost, ti bo koristilo, ko boš šel v svet. Dosti lažje ti bo. In ne boš razmišljal, da je slovenščina nepotrebna, ker jo govori dva milijona ljudi.

Peter Verč

SLORI - Jutri Na Opčinah občni zbor z volitvami

Redni občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta (Slori) bo jutri, 11. aprila, ob 17. uri v konferenčni dvorani Zadrufne kraške banke na Opčinah. Na njem bodo predstavili novo delovno skupino za slovenski jezik, s katero namerava Slori odslej še prodorneje in dosledneje prispevati k utrjevanju položaja, rabe in kakovosti slovenščine v Italiji. Redni občni zbor, ki bo volilnega značaja, bo potekal v dveh delih. V prvem delu, ki bo odprt za javnost in se ga bodo udeležili tudi vabljeni gostje, bo tudi podeljevanje nagrad letošnjega Slorijevega natečaja za diplomatska in podiplomska dela. Po krajšem odmoru bo še drugi del zasedanja, ki pa bo namenjen izključno članom. Na dnevnem redu bodo poročilo o opravljenem delu v lanskem letu in program delovanja za letošnje leto, predstavitev in odobritev obračuna ter predračuna in izvolitev novih organov inštituta (upravnega odbora, znanstvenega sveta in nadzornega odbora).

ITALIJA - Mafija?

Vnetljiv »grožnj pogumni novinar

Floriana Bulfon

RIM - V svojem avtomobilu steklenico z vnetljivo tekočino. (bilo, da ji grozijo s smrtjo, da grožnja prepriča njeno dosledno, poročanje o umazanih poslih kr. združb v Italiji. Tokrat pa ne gre za dnevnik La Repubblica, Federic ki ji je bilo zaradi mafijskih groženj policijsko varstvo, temveč za 41-letno Floriano Bulfon. Rojena je v kraju Sa del Friuli in kot svobodna novi žgoče teme dopisuje za tednik L' dnevnik La Repubblica in za tuje Sodeluje še s programoma Rai 1. Njeno pisanje pa je »nadležno«. V p je že bila tarča napada rimskega nklana Casamonica, ker razkriva posle in interese.

Tudi molotovka v Florianin mobilu naj bi bila mafijso opozorilo je sama novinarka, ko se je po vrnila v Rim. Položena je bila na pot dež. S kraja so jo odnesli policisti, gledali vozilo in prizorišče v iska Včeraj so povedali le, da preiskave različne smeri.

Vest o najdbi sta v javnost po italijanski sindikat novinarjev FNŠI i novinarjev Furlanije Julijske krajine Floriana Bulfon v delegaciji, ki je letos zastopala deželno na kongre »Kolegici izražamo bližino in so Bojijo se je, ker je pogumna in dosl. nistka, ki s svojim delom vodi boj p jam in organiziranemu kriminalu. I smo, da je s tem podlim dejanjem prestrašili in da bo kakor že dosl. čnostjo razkrivala zločinska legla i posle,« so včeraj izjavili Raffaele Giuseppe Giulietti, tajnik in predsec ter Carlo Muscatello, predsednik sindikata Assostampa. »Od pristoji in varnostnih sil pričakujemo, da t skali napad in kolegici omogoči varno nadaljevala svoje delo in služil javnosti, da je pošteno informirana. pa ji bomo zagotavljali medijsko ve

MINIMALNI DOHODEK - Podatki za Furlanijo Julijsko krajino

Oddali 10.000 prošenj

V Trstu in Vidmu več kot 2.000 vlog, 800 v Gorici in Tržiču – Pravico do podpore preverja Inps

Odprt razpis Impresa 4.0

TRST – Tržaško-goriška trgovinska zbornica z današnjim dnevom sprejema vloge za prispevke iz programa Piano Impresa 4.0. Srednja in majhna podjetja iz Trsta in Gorice lahko prošijo za nepovratna sredstva, s katerimi bi krila stroške za strokovno svetovanje na področju digitalnih inovacij. Podjetja morajo prošnjo poslati do 15. julija na naslov cciaa@pec.vg.camcom.it

TRST – Vlogo za minimalni dohodek je v Furlaniji Julijski krajini oddalo skoraj 10.000 ljudi, so včeraj sporočili iz Gibanja petih zvezd (G5Z). V Trstu so do 7. aprila našli dobrih 2.600 prošenj za prejemanje podpore, v Vidmu več kot 2.300, nekaj več kot 1.400 v Pordenonu, okoli 800 tako v Gorici kot Tržiču ter dobrih 700 v Červinjanu. Dokumentacijo, ki je priložena prošnjam, preverja pokojninski zavod Inps ob sodelovanju občin in davčne uprave.

»Državlani, ki so uspešno oddali prošnjo, bodo prejeli do 780 evrov mesečne podpore, ki bo dodatna opora družinskim prihodkom.« so v sporočilu za javnost spomnili deželni svetniki G5Z

Mauro Capozzella, Ilaria Dal Zovo, Cristian Sergio in Andrea Ussai ter poslanca Sabrina De Carlo in Luca Sut.

Minimalni dohodek je ena ključnih programskih točk italijanske vlade. Določili so ga pri 780 evrih. Teža zneska država ne bo izplačala v celoti, ampak samo za del, ki dohodek posameznika loči od minimalne meje. Pravice do nadomestila nimajo zaporniki, oskrbovanci v domovih ali zdravstvenih zavodih ter nezaposleni, ki so prostovoljno dali odpoved v službi.

Znesek nadomestila je odvisen tudi od tega, ali je upravičenec lastnik svojega doma. V tem primeru od države lahko prejme največ 500 evrov. Kdor živi v najemu, ima pravico do popolne podpore.

ZGODOVINA - Deželna svetnika FJK

Moretuzzo in Gabrovec nočeta dodatnih polem

TRST – Deželna svetnika Furlanije Julijske krajine Massimo Moretuzzo (Pakt za avtonomijo) in Igor Gabrovec (Slovenska skupnost) v skupnem sporočilu za javnost obžalujeta zlorabljanje zgodovine v politične namene. Pri tem opozarjata, da se razprava o polpretekli zgodovini v deželni svetni ni zaključila.

Čeprav tega nista zapisala, namigujejo na predlog stranke Fratelli d'Italia, da se povečajo ukrepi za negovanje spomina na fojbe in eksodus. Zakonski predlog bodo jutri reševali v komisiji za kulturo deželnega sveta, ob pričakovani zeleni luči pa bi sledilo še glasovanje v

dvorani. Gabrovec in Moretuzzo tem bojita, da bi bil zakonski p izgovor za pogrevanje starih raz. Zato oba svetnika še enkrat vata deželno vlado, naj razumno ročilo mešane komisije zgodovi o slovensko-italijanskih odnosih razdeli po šolah.

Tako Moretuzzo kot Gal sta konec marca zapustila dvko je potekalo glasovanje o sv. pobudi Piera Camberja. Ta je ko no pozval vlado, naj ne financ. organizacij, ki zanikujejo ali om. žujejo pomen fojb in eksodusa i in Dalmacije.